

Justus Christoph Schomer

Programma, Quo Rector Universitatis Rostochiensis Iustus Christophorus Schomerus, S. Theol. D. & Prof. Prim. communis ... De Festo S. Michaelis recte considerando Omnes Omnium Ordinum Cives Academicos more maiorum admonet [P.P. Sub Sigillo Rectorali Rostochii ipso die Michaelis, Anno Christi MDC XXCVII.]

Rostochii: Wepplingius, [1687]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn742501132>

Druck Freier Zugang

J. 512.

1687. Mich.

~~M-1256~~ ss.

1687 25

PROGRAMMA,

210

RECTOR

UNIVERSITATIS ROSTOCHIENSIS

JUSTUS CHRISTOPHORUS SCHOMERUS,

S. Theol. D. & Prof. Prim. communis Sereniss.

Ducum Consistorii hoc anno Director, & Superintendens Mecklenburgensis,

DE

FESTO

S. MICHA-

ELIS

rectè considerando

*Omnes Omnium Ordinum Cives Academicos
more majorum admonet.*

ROSTOCHII

Typis JOH. WEPPLINGII, Acad. Typogr.

M-1256 50

I prima incunabula hujus festi, quod hodie nobis recurrit, intuemur curatius, habemus in quo superstitionem potius hominum doleamus, quam laudemus pietatem. Angelus sanctus arcanorum Johanni Apostolo revelator in Apocalypsi illius bis legitur religiosæ adorationis honorem recusasse, monens prostratum sibi ad pedes Theologum, quod soli Deo ille cultus debeatur: at postquam à primâ Evangelii puritate paulatim deflectere cœperunt studia hominum, cum ipsorum superstitione etiam crescere visa est ambitio cœlestium spirituum, ut quâcumq; impostorem arte commendarentur (vel illius etiam figurarentur dolo, qui se angelum lucis mentiri solet) variæ apparitiones angelicæ religiosam sui venerationem, quasi jam mutatâ mente, sollicitè jubentes. Michaëlem archangelum præcipuè hujus rei studiosum nobis fabulatores depingunt, de quo jam suo tempore famam percubuisse, quod in ecclesiâ quadam in Hestius à Constantino M. extructâ, frequente miraculo appareret, narrat Sozomenus, seq; ipsum ejus rei veritatem comperisse censet, unde locus Michaëliû dici cœperit. Sed quæ hîc laudantur modestiora hujusmodi famæ initia, postea posito pudore in apertam prorupere fingendi fallendiq; insaniam. Garganus mons est Apuliæ, in quo sibi templum & honorem sacrum statuendum hoc modo procurasse dicitur idem archangelus: *Civis quidam Sipontinus, (utor verbis jov. Pontani in hist. Neapol.) armentalem taurum, qui a grege aberrarat, quaritans, inventum tandem ad speluncam in vivo cavatam saxo, irâ percitus sagittâ petiit. Ea ubi tergum tauri attigit retro flexa è vestigio in jaculatorem versa est. Eâ re in religionem versâ Laurentio sacerdoti res aperitur. Is indictio trium dierum jejunio Michaëlem Archangelum in somnis videt, affirmantem suâ opera taurum indicem basilica extirrisse, quam inhabitare vellet & ab hominibus coli. Specus igitur consecratur, & augustissimum ibidem templum extruitur, quod plurimi mortales quotannis accedere solent. Ita etiam Colossis, quæ postea Conæ dictæ, quamvis Paulus ipse*
colle;

collectam istic ecclesiam ab angelolatria dehortatus erat, resul-
gente miraculi operatione factum esse observat ex metaphraste
Bzovius, ut archangelus Michael templo & congruo istic colere-
tur honore. In Franciâ Rege Childeberto accidisse refert Sig-
bertus, ut Archangelus Michael apprensus Auberto Abrincateni epi-
scopo, moneret eum semel atq; iterum, ut in loco marie, qui propter
eminentiam sui Tumba vocatur, fundaret ecclesiam in memoriam sui,
volentis talem venerationem exhiberi sibi in pelago, qualis exhibere-
tur in monte Gargano. Interim taurus a leone furtim raptus in illo
loco religatur. Unde episcopus tertio admonitus, ut in illo loco funda-
menta jaceret, ubi taurum religatum inveniret, & sicut eum terram
pedibus protrivisse videret, sic ecclesia ambitum duceret, ecclesiam in ho-
norem sancti Michaelis constituit: & ex hoc tempore sicut in monte
Gargano, ita etiam illo in loco, quod modo dicitur, in periculo ma-
ris, veneratio angeli capit frequentari. Æstuans scilicet majoris indi-
es honoris cupiditate angelus acquiescere non potuit ante quam
Francos æquè ac Italos & Phrygios novâ religione sui imbuisset;
sacro utrobique boum signo usus, admodum fatali Israël, in vitulo
aureo primam quondam apostasiam facienti. Ut autem mon-
tis Gargani religio aliis pro exemplo hic obtrusa esse legitur,
ita eadem passim inter Latinos celebris fuit, ut & ab ejus templi
dedicatione apud omnes occidentis populos annum S. Micha-
elis festam descenderit, sicut apud Græcos ab apparitione illâ
quæ in Conis. In Romano quidem martyrologio duplex appa-
ret nomini Michaelis sacra commemoratio, altera appa-
ritionis, octavo Idus Maji, altera dedicationis templi,
III. Kal. Octobris, sive hoc XXIX. Septembris die, qui hodie il-
luxit; sed hujus celebritas illam priorem solennitatem ferè ex-
tinxit. Nam & in hoc singulare miraculum accidisse narrant,
quo illud prius visum est superari. Cum enim Sipontini ante os
spelunca, ubi angelus apparuerat, quotidie orationibus vacarent, &
ad hoc dubitarent, locumne ingredi vel dedicare auderent, Episcopus
Rom. Pontificem consuluit, qui porro requirendam de his Archangeli
voluntatem esse censuit, instantibus ergo cunctis triduo jejunio, ap-
paruit hoc die Michael episcopo, dicens, non esse opus ecclesiam, quam
ipse edificaverat, dedicari: se enim, qui condiderit, etiam consecrasse,
præce-

præcepitq; ut die sequenti ingrediens divinaceleret mysteria. Ex-
orto igitur sole episcopus cum omni populo ingressus antrum, invenit
in eo excisam amplitudinem magnam, & in ea altaria tria, fontem
quoq; stillantem è petrâ aquam dulcissimam, & vas vitreum pensile
ex catenâ argenteâ. Hic ad papam delatâ III. Kal. Octobris sanctum
Festivum instituit in honorem Michaëlis & reliquorum angelorum.
Hinc jam cõmuniter etiam Festum dedicationis S. Michaëlis appel-
latur. Græci autem quia aliam festi causam celebrant, alium
quoque diem, nempe VIII. idus, seu sextum Septembris obser-
vant. Anonymus ille, qui in collectione historiæ expeditionum
orientalium, quæ *Gesta Dei per Francos* inscribitur, primo loco
collocatur, diem dedicationis s. Mikaelis nominat, qui sit in Kal.
Octobris, sed omnino credo mendum istic in textu obrepisse &
pro in legendum esse III. nec quamvis in oriente acciderint, quæ
narrat, alium intelligi diem, quam quem Franci sacrum hodieq;
habent. At quis ille pontifex sit, qui festum hujus diei instituerit,
incertum est. Sigebertus seculi incuntis XII. scriptor, ad Gelasii
papæ Romani tempora, id est, ad finem seculi V, quamvis non
sine errore chronologiæ fabulam refert, sed in Ms. quodam Va-
ticano annum DXXXVI. designari, docet Baronius, & sic alium
quoq; Pontificem auctorem innui oportet. Nec mirum hoc;
quæ enim incertos auctores habent, & incertam ætatem habe-
re solent fabulæ. Tempa Michaëlis nomine jam seculo IV. in-
scripta fuisse, constat ex Sozomeni loco, quem laudavimus, & ex a-
ctis Eutonomi, si Surio collectori creditur. Justiniani tempore
fuisse illa satis frequentia probabile est ex l. 26. §. 1. C. de SS. Eccles.
ubi si quid archangelo relictum esse dicatur, quam vim habere de-
beant verba testamenti, exponitur, nempe si quidem aliquis sit
in illâ civitate vel viciniâ ejus venerabilis locus in honore illius reveren-
dissimi archangeli constructus, videri ipsum scriptum esse heredem: si
vero nullus talis locus est in illâ civitate viciniâve ejus, tunc venerabi-
lia loca, quæ in metropoli ejus sunt, videri instituta. Certè multâ
angelorum superstitione jam tunc imbutam fuisse ecclesiam, pa-
tet ex jure jurando, quod legitur præscriptum Nov. VIII. per
sanctos archangelos, Michaëlem & Gabrielem. Nec dum tamen
eo tempore peculiaris festi aliqua vestigia animadver-
timus

timus, nec quando illud primum celebrari cœperit, certò au-
demus definire. Seculo XII. id in oriente obtinuisse, docet
novella Manuelis Comneni, quæ inter eos dies, qui iudicium
ex parte sistunt, nec toti feriat esse debent, primo loco nume-
rat illū, quo in *Conu summi ducis Michaëlis miraculum prodigiōse per-*
agitur: in anterioribus legibus, præsertim βασιλικῶν libris, quæ
seculo IX. prodierunt, perinde ut in utroque Codice, altum de eo
silentium est, ubi de feriis agitur. Nec tamen inde audeo con-
cludere, nondum introductum fuisse, cum mensis totus vinde-
miarum feriis datus, qui juxta interpretationem l. 2. C. Theod. b. t.
à Kal. Septembris ad usq; idus Octobris porrigitur, diem illum, in
quem hæc memoria incidit, ambitu suo complectatur, ut quam-
vis sacer fuerit, ejus tamen mentio potuerit omitti. In occidente
jam tum Gregorii I. Papæ Romani ætate, quæ Justinianea non mul-
tò est recentior, hic dies Michaëli sacer fuisse videtur, non tan-
tùm ob homiliam quandam, quæ teste Baronio ad martyrologiū
Rom. in bibliothecâ Vaticanâ reperitur sub nomine S. Grego-
rii, in festivitate S. Michaëlis, sed & ex ejusdem sacramentario,
in quo officium ejus diei continetur. Attamen ut MS. illud Gre-
gorio vindicare disertis verbis non audet Baronius, ita Sacramen-
torum librum variè interpolatum esse, ipse ejus editor Hugo Me-
nardus fatetur. Caroli M. tempore tamen jam extitisse hujus
memoriæ solennitatem, intelligimus tum ex Can. XXXVI. Con-
cilii Moguntini, quod anno 813. celebratum est, *dedicationem san-*
cti Michaëlis inter festos dies numerante, tum ex capitularibus
Regum Franciæ l. 2. c. 35. Quis autem & cujus dignitatis ille Mi-
chaël sit, quem hoc festo honorant, opinionibus dissident Pon-
tificii. Dionysius ille vulgò Areopagita dictus vel creditus, qui
primus cœlestium spirituum ordines suis classibus quasi αὐτί-
πης distinxit, archangelos penultimo loco ponit, dum tertiam
hierarchiam ex Principatibus, Archangelis atque Angelis effor-
mat. Unde quia Michaël Archangelus vocatur, ad illam penul-
timam angelorum classem videbatur pertinere, quo nec obscu-
rè illum refert Gregorius Papa *homil. 34. in Evang.* At quia *Dan-*
X, 13. Michaël unus de principibus vocatur, *Thomas. part. 1. q. 113.*
art. 3. hæere videtur, magisne ad Principatū pertineat. Un-

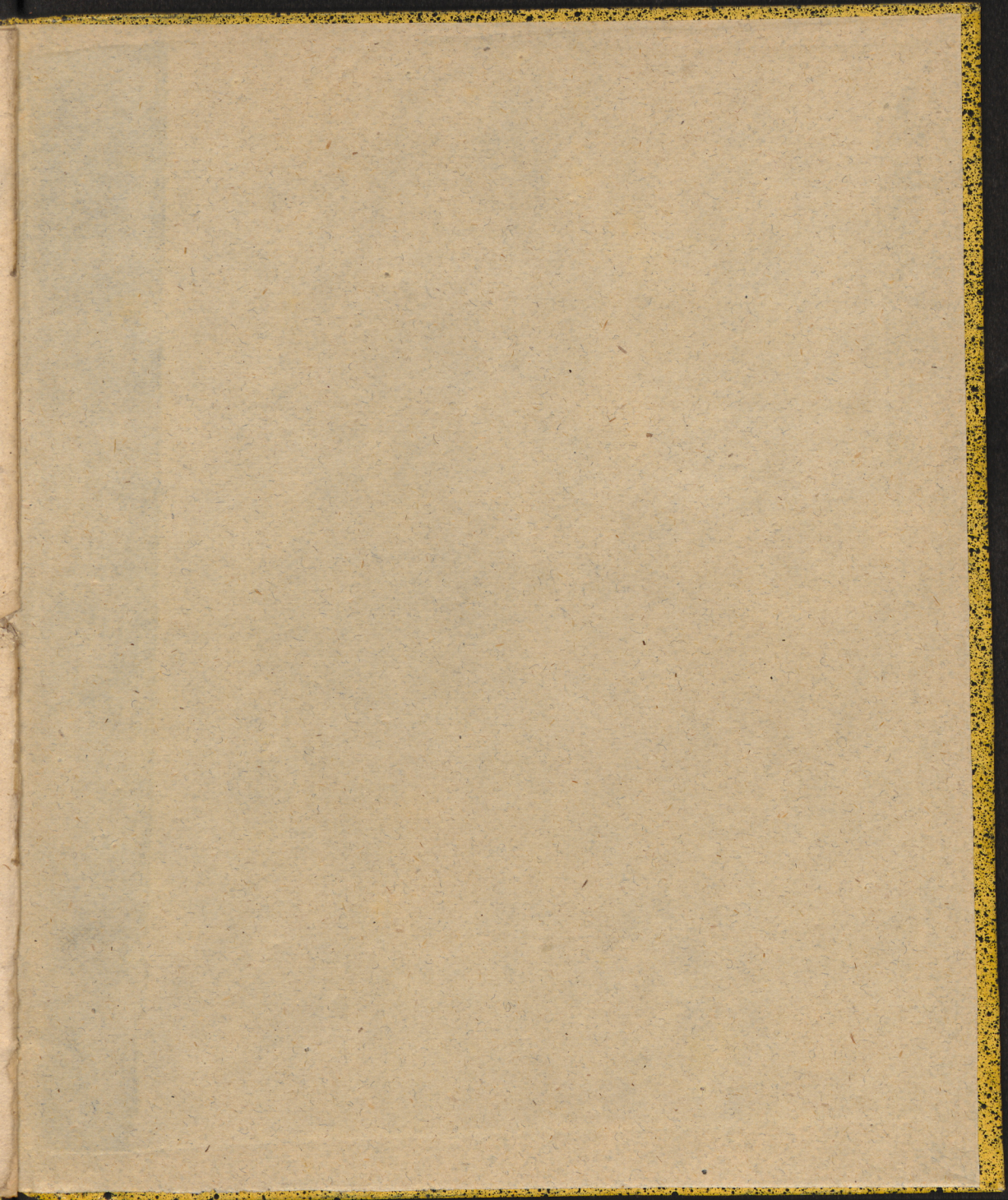
X i

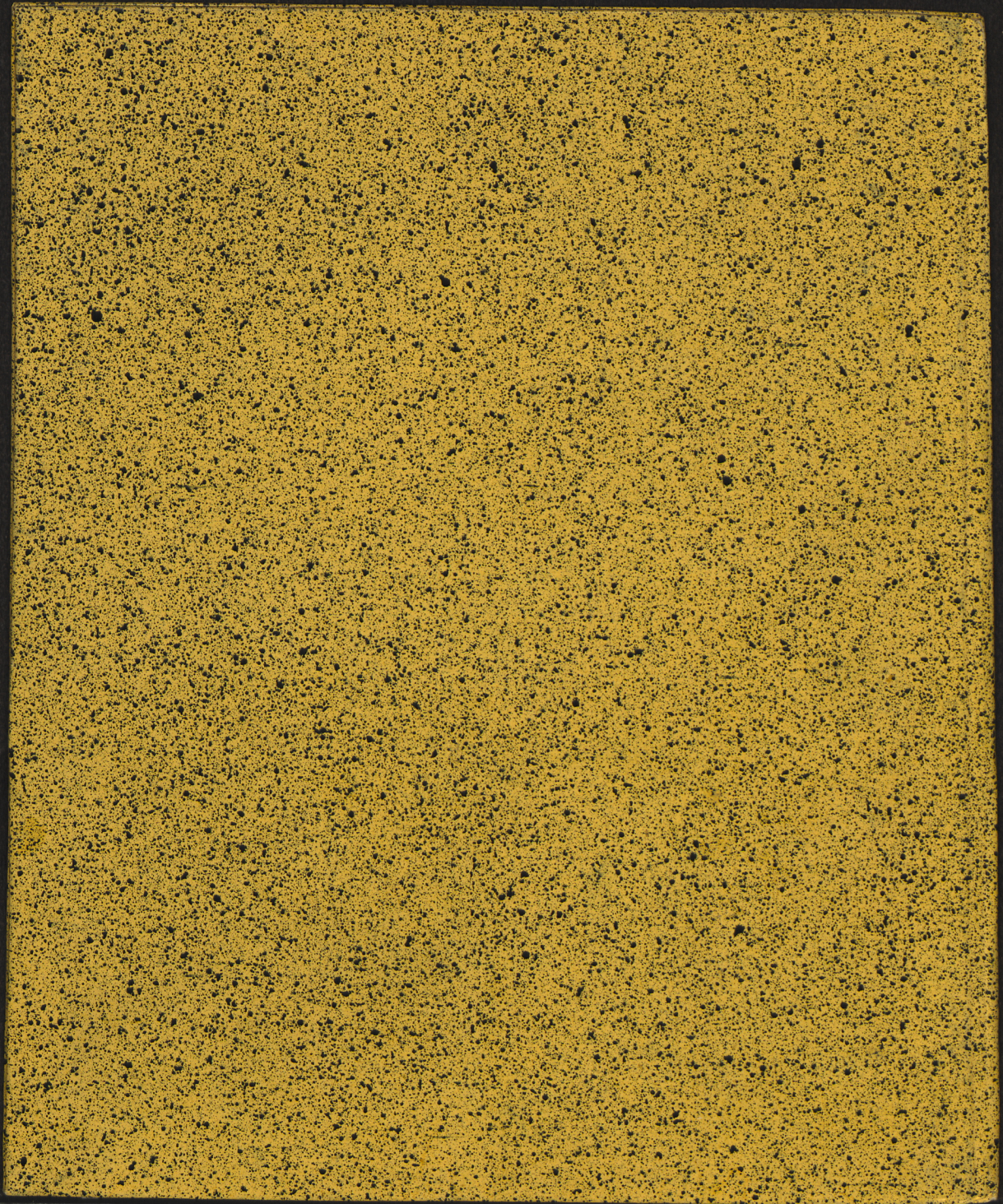
de ali

de alii illum principem faciunt ultimæ hiérarchiæ, *vid. in b. l. Cor-
nel à Lapide, p. m. 1308.* Verum enim verò communior tamen
sententia est, eum & naturæ & gratiæ & gloriæ dignitate esse
absolutè primum & omnium omnino angelorum principem,
quòd ecclesia illum vocet *primacem cælestis exercitus*, & ita ipsum
missale, quod dicitur, Gregorii in solenni præfatione de ipso pre-
catur: *quamvis nobis sit omnis Angelica veneranda sublimitas, quæ
in Majestatis tue consistit conspectu: illa tamen est propensius honoran-
da, quæ in ejus ordinis dignitate cælestis militia meruit principatum.*
Quæ ut à verbis & sententiâ viri, quam habet in homiliâ modo
laudatâ, multum abeunt, ita infarta ejus Sacramentario esse a-
lienâ manu, nec Gregorio hoc festum unquam innotuisse, sa-
tis ostendunt. Pingunt Michaëlem vulgo ut alatum juvenem
cum gladio & scuto, quòd contra draconem pugnasseelegatur
Apocal. XII. 7. vel etiam cum gladio & staterâ, quia, ut docet Vie-
gas, creditur animarum è corpore discedentium particulare ju-
dicium exercere, ut summa ejus potestas justitiæque æqualitas
declaretur in nostris sive meritis sive demeritis ponderandis.
Nec desunt, quas alioquin de sanctis hominibus ostentant, etiam
de angelo hoc reliquiæ, ut præter Calvinum *vol. 1. tract. Theol. p. m.
342.* etiam Lescarbotum Pontificium testari notat Dallæus, quas
Carcassones & Turonenses in Galliâ præferebant quondam,
nunc autem pudore victi supprimunt, nempe sica, pugioni pue-
rili persimilis, & clipeus ei valde accommodatus, similis cu-
curbitulis æreis, quæ frenis equorum affigi solent; quasi scilicet si-
cis & mucronibus contra diabolos ab angelis, bellû geratur. Reli-
gio autem hujus festi tantò ipsis major est, quantò augustiora ab
hoc patrono sperant commoda. In Gregoriano, quod dicitur,
Sacramentario quidem modestius adhuc ejus tantum suffragia &
intercessionès sibi exposcunt: *Beati archangeli tui Michaëlis in-
tercessione suffulti supplices te, Domine, deprecamur; item: Beati Mi-
chaëlis Archangeli fac supplicem deprecationibus sublevari; quanquã &
illæ preces in officium Christi sacerdotale, injuriæ sunt i. Job. 2. 1.
Hebr. 7. 25. Rom 8. 31. 1. Tim. 2. 5.* sed multò altius assurrexit illa quon-
dam oratio, quâ ipse angelus ad Sipontinum episcopum usus
esse dicitur: *Michaël ego sum, qui hoc excavato saxo, hoc an-
tro, hoc habitaculo, his assidue manantibus stillis ablurus sum ac*
de-

deleturus meam ad aram confugiendum mortalium peccata. A quo tantum beneficium speratur, ab eo & minora alia sperari mirum non est. Ille igitur ut omnium angelorum caput, universalis ecclesie patronus atq; protector a Deo institutus esse dicitur, quem Litania angelica ita invocant: *Sancte Michael, qui populo Dei semper defensor fuisti. Sancte Michael, qui Luciferum cum complicibus rebellibus de caelo deturbasti. Sancte Michael, qui accusatorem fratrum nostrorum in profundum inferni dejecisti.* Et quia militiae dux est, jam etiam adversus hostes terrenos victorias largiri creditur, ut de Justiniano Imperatore ipso narrat Procopius, si talem tantumq; ducem sibi conciliaret, qui rebelles angelos, cientes in caelo praelium, superasset, certam securamq; de vincendis Wandalis in eo potuisse haberi fiduciam. Quin & Constantino M. renunciasse ferunt, quod ipsi contra impios tyrannos belligeranti auxiliaria arma tulerit; nedum Lesco polonorum principi contra Litvanos sua ope victoriam promississet. Nam quod Gentilibus fuit Mars, scilicet dux & praeses bellorum, Christianis his est S. Michael. Quae de causa templa & oratoria, quae olim gentiles Marti dedicaverant Antverpia, Leodii, Luneburgi, Bonnis, Coloniae, &c. ipsi in honorem S. Michaelis dedicarunt & cognominarunt. Quare & Imperatores Graeci vexillum S. Michaelis tanquam archistrategi imagine insigniverunt: ut nos partim ex Braunio & Serrario partim ex Curopalata docet idem, quem antea nominavimus, Cornelius p. 1387. conf. & Stengelius ap. Danh. part. 1. H. P. p. 1082. Ad tantam igitur superstitionem hominum exhorrescentes poteramus hoc festum ut multa alia Pontificiis celebria plane abolere, quod & a Calvinianis passim, praeterquam in Anglia, factum est, nisi celebritas hujus diei, tertium anni quadrantem populo signantis, a stasisque delicias succedente frigidore anni tempestate claudentis, eò nos vocasset, ut veram potius veri cultus divini rationem in eo quaeremus. Quemadmodum enim ordinationes festorum posse recipi, responderunt Theologi quondam nostri de libro *interim* consulti, si sint absq; invocatione sanctorum, & aliis manifestis abusibus, ita etiam hujus festi solemnia ab abusu suo separata retinere voluerunt. Duplex autem ratio est, quae abusus illi separentur; altera, quae nomen Michaelis, quod in Daniele & Apocalypsi, & Archangeli, quod apud

apud Paulum occurrit, videntur melius in Christum ipsum, qui
 revera magnus angelus foederis *Mal. 3. 1.* & angelorum princeps
 ac caput est *Eph. 1. 21. Hebr. 1. 6.* quam in creatum angelum conve-
 nire, tum quia in victoriâ Michaëlis contra draconem potestas
 Christi disertis verbis prædicatur *Apoc. 12. 10.* tum etiam ex ipsâ
 nominis ratione, quâ מִכָּאֵל quis Deo similis sit a-
 lius, provocatur; ut ita hoc festum directò in hono-
 rem ipsius Christi celebretur. Altera, quâ occasio capitur, de
 S. Angelis eorumq; officio pias meditationes suscipiendi, Deoq;
 gratias agendi ob illorum custodiam. Hanc posteriorem hujus
 festi obeundi ratione præscribit constitutio ecclesiastica Meck-
 lenburgensis, *fol. 160. b.* eandemq; suo tempore servari in Brun-
 vicensi ecclesiâ, docet Chemnitius *part. 4. ex am. concil. Trid. p. m.*
818. addens, quod & publica celebretur gratiarum actio pro per-
 ceptis per totum annū fructibus. Festum alioquin angelo custodi
 peculiare celebrare concessit hoc seculo Paulus V. quod no-
 tatur in officiis ordinis Minorum, diesq; illi dictus est postdie
 festi hujus Michaëlis. Nos qui præter Scripturæ S. oracula ange-
 lorum custodias certis numeris non distribuimus, nec aliâ, quam
 Apostolica monita patiuntur, illorum religione tenemur, ipse-
 rit novis ejusmodi inventis, in hunc diem omnis quæ huc perti-
 net pietatis memoriam conjicimus. Atq; age nunc, Cives Acade-
 mici, vestris quisque titulis honorandi, pro officio Rectorali vos
 hortor, ut evitatâ sedulo omni superstitionis imitatione, gratiâ
 Dei, qui cœlestium spirituum majestatem nostræ infirmitati ministrâ
 fecit, ita extollatis, ut & tantorum vigulum præsidia, qui præsen-
 tes nos observant, in omni angulo dignè vereamini, nec sub his
 ingruentibus brumalibus tenebris, in quas æstatis nunc amœ-
 nitas desinit, tenebrarum operibus purissimas mentes offendatis.
 Ad sunt nobis arbitri rerum nostrarum, quorum sanctitas nobis pro
 imitationis exemplo proponitur quotidianis precibus, cum ora-
 re Deum jubemur, ut à nobis in terrâ ipsius observetur voluntas,
 sicut fit in cœlis: erigat nos hodie repetita angelici nominis me-
 moria, ut ad hunc finem eò alacriore studio contendamus, quò
 propius adsunt, qui nos sui quam simillimos esse exoptant, & pro-
 fectibus nostris delectantur. Ita fiet, ut coram illis, tanquam in
 luce semper positi, optimis moribus versemur. P. P. Sub Si-
 gillo Rectorali Rostochii ipso die Michaëlis, Anno Christi
 M DC XXCVII.

delecturus meam ad aram confugientium mortem
quo tantum beneficium speratur, ab eo & mirum non est. Ille igitur ut omnium angelorum ecclesie patronus atque protector a Deo institutus. Litaniam angelicam ita invocant: *Sancte Michael, per defensor fuisti. Sancte Michael, qui Luciferum bellibus de caelo derurbasti. Sancte Michael, qui nostrorum in profundum inferni dejecisti.* Et quoniam jam etiam adversus hostes terrenos victorias ut de Justiniano Imperatore ipso narrat Procopius tumque; ducem sibi conciliaret, qui rebelles a caelo praelium, superasset, certam securamque de vallis in eo potuisse haberi fiduciam. Quin & Confessio esse ferunt, quod ipsi contra impios tyrannos auxiliaria arma tulerit; nedum Lesco polonorum Litvanos sua ope victoriam promississe. Nam quoniam Mars, scilicet dux & praeses bellorum, Christianis Quam de causa templa & oratoria, quae olim dedicaverant Antverpia, Leodii, Luneburgi, &c. ipsi in honorem S. Michaelis dedicarunt & Quare & Imperatores Graeci vexillum S. Michaelis stratego imagine insigniverunt: ut nos partim Serrario partim ex Europa latam docet idem, quoniam vivimus, Cornelius p. 1387. conf. & Stengelius ap. p. 1082. Ad tantam igitur superstitionem homines poteramus hoc festum ut multa alia Pontificum abolere, quod & a Calvinianis passim, praeter factum est, nisi celebritas hujus diei, tertium a populo signantis, aetatisque delicias succedente tempestate claudens, eum nos vocasset, ut veteris cultus divini rationem in eo quaereremus. Quoniam enim ordinationes festorum posse recipi, responsum logi quondam nostri de libro *interim* consulti, si catione sanctorum, & aliis manifestis abusibus, festi solemnities ab abusu suo separata retinere velle plex autem ratio est, quam abusus illi separentur; *men Michaelis, quod in Daniele & Apocalypsi, &c.*

